

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2011
YEARBOOK

ГОДИНА 2

VOLUME II

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот:

Проф д-р Виолета Димова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева-Гудева
Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Душко Алексовски
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Нина Даскаловска
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Ранко Младеноски

Одговорен уредник

Доц. д-р Толе Белчев

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров
Благој Михов

Печати

Печатница „Европа 92“ - Кочани
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бб
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Saša Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva-Gudeva, Ph.D.
Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Dusko Aleksovski, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov
Blagoj Mihov

Printing

„Evropa 92“ - Kocani
Printing No 300

Address of the editorial office

Goce Delcev University – Stip
Faculty of philology
Krste Misirkov b.b.,
PO box 201, 2000 Stip,
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

д-р Виолета Димова, д-р Јованка Денкова КОМУНИКАЦИЈАТА УЧЕНИК - ЛИТЕРАТУРНО ДЕЛО - НАСТАВНИК, ОСНОВА НА СОВРЕМЕНИТЕ ПРИСТАПИ ВО НАСТАВАТА ПО ЛИТЕРАТУРА Violeta Dimova, Ph.D., Jovanka Denkova, Ph.D. THE COMMUNICATION: STUDENT LITERARY WORK TEACHER, A BASIS FOR THE MODERN APPROACHES IN THE TEACHING OF LITERATURE	9
д-р Петер Рау ПОВРЗАНОСТ СО ИСТОРИЈАТА. МЕТОДОЛОГИЈА И СИСТЕМАТИКА НА ИМЕНУВАЊЕТО ВО ДЕЛАТА НА ТОМАС МАН Peter Rau, Ph.D. THE LINKS WITH THE HISTORY. METHODOLOGY AND SYSTEMATICS OF THE NAMING IN THE WORKS OF THOMAS MANN	17
д-р Ранко Младеноски АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ ВО ПРОЕКТОТ „ВЕДА СЛОВЕНА“ НА ВЕРКОВИЌ И ГОЛОГАНОВ Ranko Mladenoski, Ph.D. ALEXANDER III OF MACEDON IN THE PROJECT „VEDA SLOVENA“ BY VERKOVIK AND GOLOGANOV	27
д-р Махмут Челик, д-р Јованка Денкова ДЕЦАТА НА ТУРСКАТА ЗАЕДНИЦА И ТУРСКОТО НАРОДНО ТВОРЕШТВО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА Mahmut Chelik, Ph.D., Jovanka Denkova, Ph.D. THE CHILDREN OF THE TURKISH COMMUNITY AND TURKISH FOLK ART IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....	37
м-р Ева Велинова ЛЕГЕНДАТА ЗА РОЛАНД ВО ФРАНЦУСКО-ИТАЛИЈАНСКИ КОНТЕКСТ: ОД СРЕДНОВЕКОВНА ВИТЕШКА ЕПИКА ДО РЕНЕСАНСНА ИРОНИЈА Eva Velinova, M.A. THE LEGEND OF ROLAND IN FRENCH-ITALIAN CONTEXT: FROM MEDIEVAL KNIGHTLY EPIC TO RENAISSANCE IRONY	43

- д-р Јованка Денкова, д-р Виолета Димова**
ГОВОРОТ НА ОМРАЗАТА И НЕТОЛЕРАНЦИЈАТА ВО
МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА ЗА ДЕЦА И МЛАДИ
Jovanka Denkova, Ph.D., Violeta Dimova, Ph.D.
THE SPEECH OF HATE AND INTOLERANCE IN MACEDONIAN
LITERATURE FOR CHILDREN AND YOUTH51
- м-р Дијана Никодиновска**
ВРЕДНОСНАТА ОСКА ДОБРО/ЛОШО ВО ИТАЛИЈАНСКИТЕ
И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПОСЛОВИЦИ
Dijana Nikodinovska, M.A.
THE AXIOLOGICAL AXIS GOOD/BAD IN ITALIAN AND
MACEDONIAN PROVERBS61
- д-р Јованка Денкова, д-р Махмут Челик**
ЗЛОБНАТА ЖЕНА ВО МАКЕДОНСКИТЕ НАРОДНИ
СЕМЕЈНИ ПЕСНИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА БАЛАДА
Jovanka Denkova, Ph.D., Mahmut Chelik, Ph.D.
EVIL WOMAN IN MACEDONIAN FAMILY FOLK SONGS
AND MACEDONIAN FOLK BALLADS73
- Драган Донеv**
КРИТИЧКА АНАЛИЗА НА МЕТАФОРАТА ВО
ПОЛИТИЧКИОТ ДИСКУРС
Dragan Donev
CRITICAL METAPHOR ANALYSIS IN POLITICAL DISCOURSE83
- д-р Толе Белчев, д-р Билјана Ивановска, Јакуп Лимани**
ОПИС ЗА НАСЕЛЕНОТО МЕСТО МЕРОВО, ЕТИМОЛОШКО
И ЈАЗИЧНО ОБЈАСНУВАЊЕ ЗА ОЈКОНИМОТ
Tole Belcev, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D., Jakup Limani
DESCRIPTION OF THE NAME OF THE PLACE MEROVO,
ETHYMOLOGICAL AND LINGUISTIC EXPLANATION OF
THE OIKONIM91
- д-р Емилија Бојковска**
ЗБОРОВНАТА ГРУПА ДЕТЕРМИНАТОРИ ВО
МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК
Emilija Bojkovska, Ph.D.
THE WORD CLASS DETERMINERS IN THE MACEDONIAN
AND IN THE GERMAN LANGUAGE99
- д-р Билјана Ивановска**
АНГЛИЦИЗМИТЕ ВО НАСТАВАТА ПО ГЕРМАНСКИ
ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК
Biljana Ivanovska, Ph.D.
ANGLICISMS IN TEACHING GERMAN LANGUAGE AS A
FOREIGN LANGUAGE109

д-р Марија Леонтиќ СТАТУСОТ НА ЛЕКЕМИТЕ СО ТУРСКИ СУФИКСИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ДЕНЕС Marija Leontic, Ph.D. THE STATUS OF THE LEXEMES IN TODAY'S MACEDONIAN LANGUAGE	115
д-р Билјана Ивановска, д-р Нина Даскаловска ВАЖНОСТА НА ЈАЗИКОТ И НА КУЛТУРАТА ВО СИСТЕМОТ НА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА Biljana Ivanovska, Ph.D., Nina Daskalovska, Ph.D. THE IMPORTANCE OF LANGUAGE AND CULTURE IN THE HEALTH CARE DELIVERING SYSTEM	123
м-р Јане Јованов, Наташа Сарафова ВЛИЈАНИЕТО НА КРАТКИТЕ СМС ПОРАКИ ВРЗ СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК Jane Jovanov, M.A., Natasa Sarafova THE INFLUENCE OF SMS MESSAGES ON CONTEMPORARY MACEDONIAN	129
д-р Билјана Ивановска, д-р Валентина Илиева МЕДИЦИНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА – ВОВЕД, ОСНОВИ И ОПШТО ЗА ЈАЗИКОТ ВО МЕДИЦИНАТА Biljana Ivanovska, Ph.D., Valentina Ilieva, Ph.D. MEDICAL TERMINOLOGY – INTRODUCTION, FUNDAMENTALS AND LANGUAGE OF MEDICINE IN GENERAL	137
д-р Јагода Стрезовска, д-р Билјана Ивановска ОСВРТ ВРЗ ЈАЗИЧНОТО ВЛИЈАНИЕ ВО ГЕРМАНСКИОТ И МАКЕДОНСКИОТ СОВРЕМЕН ЈАЗИК Jagoda Strezovska, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D. OVERVIEW OF THE LINGUISTIC INFLUENCE IN MODERN GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	145
д-р Нина Даскаловска, д-р Билјана Ивановска ВИДОВИ НА НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ Nina Daskalovska, Ph.D., Biljana Ivanovska, Ph.D. TYPES OF LANGUAGE TEACHING SYLLABUSES	151
д-р Соња Петровска ДАЛИ НА НАШИТЕ УЧИЛИШТА ИМ СЕ ПОТРЕБНИ НАСТАВНИЦИ–ЛИДЕРИ? Sonja Petrovska, Ph.D. DO OUR SCHOOLS NEED TEACHERS – LEADERS?	159

д-р Нина Даскаловска МОДЕЛИ НА ПРОЦЕСОТ НА ЧИТАЊЕ Nina Daskalovska, Ph.D. READING MODELS	169
м-р Весна Коцева МЕТОДОТ ТАНДЕМ - АЛТЕРНАТИВЕН НАЧИН НА УЧЕЊЕ НА СТРАНСКИТЕ ЈАЗИЦИ Vesna Koceva, M.A. TANDEM METHOD ALTERNATIVE MANNER OF FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION	179
Елена Тупаревска ИДЕНТИТЕТОТ НА НАСТАВНИКОТ Elena Tuparevska TEACHER IDENTITY.....	185
м-р Марија Тодорова ИСТОРИСКИ И СОЦИЈАЛЕН АСПЕКТ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ДЕЛ ОД НАСТАВНАТА СОДРЖИНА Marija Todorova, M.A. HISTORICAL AND SOCIAL ASPECT OF SPANISH LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS	193
Сања Јованова СЕМЕЈСТВОТО КАКО КЛУЧЕН ФАКТОР ВО РАБОТАТА НА СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ Sanja Jovanova FAMULY AS A KEY FACTOR IN THE MODERN SCHOOL WORK	203
Марија Гркова НАЈЧЕСТИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ИЗУЧУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СТРАНСКИ Marija Grkova THE MOST COMMON PROBLEMS IN LEARNING OF THE MACEDONIAN LANGUAGE AS A FOREIGN	211
Јадранка Тодевска МЕМОРИЈАТА CONDITIO SINE QUA NON ЗА ТОЛКУВАЧИТЕ Jadranka Todevska THE MEMORY – CONDITIO SINE QUA NON FOR THE INTERPRETERS	221

м-р Драгана Кузмановска, м-р Даринка Веселинова, Биљана Петковска РАЗГРАНИЧУВАЊЕ НА ПОИМИТЕ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ Dragana Kuzmanovska, M.A., Darinka Veselinova, M.A., Biljana Petkovskaj DISTINGUISH THE CONCEPTS OF TRANSLATION AND INTERPRETATION	131
м-р Даринка Веселинова ТОЛКУВАЧКИ ПРОБЛЕМИ Darinka Veselinova, M.A. PROBLEMS IN THE INTERPRETING	239
Костадин Голаков ВИДОВИ НА ПРЕВОД Kostadin Golakov TYPES OF TRANSLATION.....	247
Јована Караникиќ СТУДИИТЕ НА ЛАУРА САЛМОН КОВАРСКИ ЗА ПРЕВОД НА СОПСТВЕНИТЕ ИМИЊА И НИВНА ПРИМЕНА ВО ПРЕВОДИТЕ ОД МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ НА ИТАЛИЈАНСКИ ЈАЗИК Jovana Karanikikj THE STUDIES OF LAURA SALMON KOVARSKI ABOUT TRANSLATION OF PROPER NAMES AND THEIR APPLICATION IN THE TRANSLATIONS OF MACEDONIAN LITERATURE IN ITALIAN	255
д-р Марија Емилија Кукубајска АМЕРИКАНСКИ СТУДИИ: ИЛЕГАЛНИТЕ ДРОГИ МЕЃУ АМЕРИКАНСКАТА МЛАДИНА Marija-Emilija Kukubajska, Ph.D. AMERICAN STUDIES: ILLEGAL DRUGS AMONG YOUNG AMERICANS	265
д-р Трајче Нацев ВОДОСНАБДУВАЊЕТО И ОДВОДНИТЕ КАНАЛИ ВО ГРАДОТ БАРГАЛА Trajce Nacev Ph.D. WATER SUPPLY AND CONVEYANCE AND DELIVERY CANALS IN THE TOWN OF BARGALA.....	273

37.091.33

Оригинален научен труд
Original research paper

КОМУНИКАЦИЈАТА, УЧЕНИК - ЛИТЕРАТУРНО ДЕЛО - НАСТАВНИК, ОСНОВА НА СОВРЕМЕНИТЕ ПРИСТАПИ ВО НАСТАВАТА ПО ЛИТЕРАТУРА

д-р Виолета Димова¹
д-р Јованка Денкова¹

Апстракт: Воспитно-образовниот курикулум, сфатен во најширока смисла, претставува дел од тркалото на животот на човекот, или на т.н. *curriculum vitae*. Особено денес, кога сме сведоци и актери на општата глобализација на светот, каде што на некој начин се бришат границите и разликите, кога се „обезличува“ сè повеќе она што некогаш беше нарекувано индивидуално културно наследство и засебен белег на културата на еден народ и станува заедничка црта на човештвото, неопходно е да се бараат нови наставни содржини кои треба да ја изградат сликата, поточно да ја одразат, да ја „пресликаат“ реалната состојба во којашто денес живееме, за да го „задржиме“ нашиот ученик во школските клупи.

Клучни зборови: комуникација, ученик, наставник, литературно дело, настава.

THE COMMUNICATION: STUDENT LITERARY WORK TEACHER, A BASIS FOR THE MODERN APPROACHES IN THE TEACHING OF LITERATURE

Violeta Dimova, Ph.D.¹
Jovanka Denkova, Ph.D.¹

Abstract: The educational curriculum, understood in the broadest sense, is part of the wheel of human life, or the so-called *curriculum vitae*. Especially today, when we are witnesses and actors of the general globalization of the world, where somehow the borders and differences are erased, when there is increased “depersonalisation” of what was once called individual cultural heritage and a distinctive mark of the culture of a nation and becomes a common trait of humanity, it is necessary to seek new teaching contents which have to build the image, more precisely to reflect, to “mirror” the real situation in which we live, to “keep” our student in the classroom.

1). Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

Key words: *communication, student, teacher, literary work, instruction.*

Денешниот ученик како никогаш досега дава отпор кон клишеата, отворено покажува незаинтересираност и ноншалантност кон своето (не) знаење и околу тоа дали ќе се здобие со потребните знаења за неговата иднина. Не помагаат, па дури обратно – делуваат само паролашки кампањите во кои се истакнува дека знаењето е сила, знаењето е моќ! Тежината на овие зборови не е во тоа што изгледаат како критика на денешниот ученик, напротив! Во моментов, додека ги пишувам станувам свесна дека црвеното светло кое било одамна запалено за нас возрасните, особена за нас како креатори на тој образовен и воспитен курикулум, нè опоменува за последиците што ние, а не нашите деца треба да ги сносиме од нашата инерција и дека крајно време е да се зафатиме за суштинско решавање на проблемот не само на образованието туку и (особено) на **воспитанието**. Кога ќе се спомне **воспитание**, обично се мисли на учениците од пониските одделенија, што е сосема погрешно! Затоа што под воспитание не треба да се мисли дека учениците стекнуваат само добри навики за однесување кон другите, туку дека низ образовниот процес, учениците, па дури и студентите се здобиваат со етички однос кон себеси, кон работата, кон другиот, а особено е важно што тие научуваат дека низ естетската комуникација со образовните содржини стануваат позрели и посposобни за естетска комуникација со другите околу нив. Знам дека во последнава деценија се преземани низа чекори и се правени обиди за подобрување на наставните планови и програми во основното и во средното образование, дека се реализирани многу проекти и обуки на наставниците од страна на надлежните структури во образованието за осовременување на наставниот процес преку воведување на, условно наречени, нови методи и техники на работа кои треба да водат кон создавање субјекти со индивидуални компетенции, а не објекти кои би требало да знаат што повеќе, но да умеат малку. Токму тоа е всушност каменот на сопнување помеѓу наставникот и ученикот кој, како млад човек, бара свесно или несвесно нови предизвици, кои ќе создадат потреба тој да се докаже како субјект кој мисли, истражува, донесува заклучоци. Значи, освен што треба да се потрудиме да направиме суштински, содржински, а не само формални промени во наставните програми во делот на литературното образование, треба и да се сообразиме со барањата што ни ги наметнува културата на 21 век, како историска парадигма на постоењето на човештвото. Тоа значи дека како „жители“ на 21 век не можеме да ги затвориме очите пред глобализацијата во економската, политичката и културната сфера во животот, што ќе рече и во сферата на образованието, како дел од севкупното човеково

на човековото искуство.³ Така доаѓаме до еден контрадикторен израз, како што е изразот *сетилен/забележувачки разум* кој според Жан Кон претставува *вид на поимање (сфаќање) на појавите со кои умот се служи во рамките на пошироко согледување за сметка на сегментација на процесите*. (Кон, 2001, стр. 6). Таканаречениот *сетилен* или *забележувачки разум* се потпира повеќе на привлечноста отколку на аргументацијата и повеќе е in отколку aut, односно повеќе е упатен кон учество во појавите отколку кон критичка дистанца. Оттука пак доаѓаме до еден многу важен елемент на нашата теза за односот наставник ученик, а тоа е *емоционалната интелигенција (EQ)*, која е дури поважна, според нејзините промотори, од IQ.

1. За естетската комуникација: наставник vs ученик, субјект на образовниот процес

Естетиката на комуникацијата, како метод за остварување на образовните цели во наставата по литература, кои треба да ги постигне наставникот, во голема мера зависат токму од неговата емоционалната интелигенција. Тој треба да биде свесен и да не заборава дека работи со луѓе/ученици кои како суштества не се раководат од логиката, туку од емоциите, па затоа, треба најпрво да умее да слуша, за да зборуваат учениците, па потоа да зборува за да го слушаат учениците. За да се постигне вистинска естетска комуникација во односот наставник ученик, пред сè наставникот е тој што треба да поседува определени предметно-специфични компетенции, од кои можеме да ги издвоиме следниве:

- Способност за мотивирање на учениците за естетска комуникација и рецепција на литературните дела;
- Оспособување на учениците за критичко и креативно вреднување на литературата и нивна индивидуализација и интеракција;
- Оспособување на учениците за социјализација и енкултурација;
- Способност за интерактивна настава по литература.

Литературата, како дел од уметноста има повеќе функции, а со тоа, таа навистина овозможува да се реализираат повеќе цели во наставата на литературното воспитание и образование. За односот наставник наспроти ученикот како субјект на наставниот процес, како и за остварувањето на образовните цели, особено е важна нејзината *Спознавачко-евристичката*

3). Рекламите, образованието, забавата и односите со јавноста ја пренесоа врз уметничкото искуство својата способност да влијаат на нашето забележување, да ја условуваат нашата имагинација, да ги придвижуваат нашите чувства и нашата афективна поврзаност. (Ž. Кон, 2001, стр. 6).

функција или уметноста како знаење и просвета (Ј. Борев, 2008, стр. 185). За делата на Оноре де Балзак, Енгелс рекол дека претставуваат извор на знаење во однос на француското општество и дека од нив повеќе научил, отколку од делата на сите историчари, економисти и статистичари од тој период заедно. Или на пример, хемиската формула на златото е Au (Aurum). За неговите својства дознаваме од хемијата. Но, самата појава е побогата и од самата формула и од неговите хемиски својства. Тие не можат да го доловат неговиот прекрасен, но и кобен сјај, неговото силно влијание врз човекот. Многу негови својства се надвор од доменот на научното проучување. Во *Девет Керубинови векови* од Славко Јаневски, на прелиминарната страница од романот пишува: *ЗЛАТО (AURUM). Благороден метал под реден број 79. Може да се најде во кварц, во руди и во речен песок. Во ризници. Жолто е и меко. Убива.* (Подвл. од мене). (Јаневски, 1989/90). Или подолу, на истата страница: *Златото се топи на 1063° и се растопува во царска вода. Ги потпира соничтата и небото. Ги воздигнува царствата. Со магиски оган ги спелува.* Болдираните делови од цитатот укажуваат на тоа дека литературата е средство за просветување, (пренесување на искуства и факти) и образование (пренесување на навиките на мислењата и на системите на ставови). Таа настапува како „учебник од животот“ што го читаат дури и оние кои не ги сакаат учебниците. Способноста на наставникот за мотивирање на ученикот за естетска комуникација и рецепција на литературниот текст, му помага на ученикот кон неговото осамостојување во донесувањето сопствени ставови и заклучоци не само во однос на литературното дело туку и во однос на животот воопшто.

2. За комуникација со ученикот субјект на воспитниот процес

Погоре рековме дека воспитанието е особено важна компонента на севкупниот образовен систем. Акцентот овде го ставаме на **субјектите** во овој процес во кој имаме интеракција меѓу двата основни субјекта – наставникот и ученикот. Прашањето е: Како да се постигне рамнотежа или, ако сакате, рамноправен однос меѓу наставникот и ученикот, во смисла на толкување на литературните дела, предвидени со наставната програма. Значи, повторно се навраќаме на проблемот на конципирање на наставните планови и, особено, на изборот на литературните дела во наставната програма по литература. За да биде ученикот субјект на воспитниот процес треба само да сака самиот „да влезе“ во уметничкото дело и да умее да го прифати/отфрли искуството на односот спрема светот што му го пренесува делото. Јуриј Борев, за *Воспитната функција (уметноста како катарза)*, во неговото дело *Естетика* вели дека делото

2. Затоа што ја поттикнува рецепцијата на делото како чин на комуникацијата со литературата како уметност, ги респектира литературно-историските, социјалните, психолошките и културните влијанија воопшто при создавањето на литературната уметност, што е во согласност со денешниот современ начин на живеење.
3. Затоа што овој метод на некој начин претставува синтеза на досега познатите методи, кои во центарот на своето внимание ги ставаат подеднакво основните субјекти на воспитно-образовниот процес по литература: ученикот, литературното дело, наставникот.

Библиографија

Борев, Ј. (2008) Естетика. Скопје: Македонска реч.

Бредбери, Т., Гревс, Ц. (2007) Емоционална интелигенција. Скопје: Култура.

Димова, В. (2007) Литературното дело и рецепиентот. Скопје: Македонска реч.

Кон, Ж. (2001) Estetika komunikacije. Beograd: Clio.

